

LEDARE

Ledare: Bolibompas makt

PUBLICERAD 2012-05-03

En ny studie visar att sympatier för MP och V är kraftigt överrepresenterade bland svenska journalister. Det får stor betydelse för vilken verklighetsbild medierna förmedlar, inte minst utanför nyhetssidorna.

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Professor Kent Asp har återigen bekräftat att den rödgröna vänstern är kraftigt överrepresenterad i den svenska journalistkåren. Journalister placerar sig därtill åsiktsmässigt till vänster om det parti de stöder. Så på en åsiktsskala avviker journalister än mer. Mest avvikande är journalisterna inom public service. Det nya är att den försiktige Kent Asp nu menar sig se effekter även i partibevakningen.

Mats Svegfors, vd för Sveriges Radio, har ifrågasatt studiens relevans. Man skiljer inte mellan politiska reportrar och redaktionen för barnprogrammet "Bolibompa", konstaterar han.

Svegfors har en poäng. De politiska reportrarna är nog en mer blandad skara än journalister i allmänhet. Under en valrörelse, i synnerhet, anstränger sig medier för att låta alla riktningar komma till tals. Tidigare studier visar att ett parti som gynnas i ett val mycket väl kan hamna i en negativ nyhetsspiral i nästa val, oavsett ideologisk position. Tillåt mig också att göra den egna bedömningen att Miljöpartiet på senare år har företrätts av språkrör och gruppledare, inklusive de nuvarande, av ovanlig kompetens och resning.

Men är det korrekt att hävda att bara de politiska reportrarna är relevanta för bedömningen av mediernas inverkan på politiken? Absolut inte. Mediernas viktigaste inverkan handlar inte om partierna utan om verklighetsbilden. Den förmedlas till ringa del av politiska reportrar. För urval och perspektiv på verkligheten står främst andra – även barnprogrammen.

Bibringas våra barn till exempel föreställningen att naturen är oföränderlig och att varje försvunnen art är ett helgerån – eller får de del av forskningens nuvarande ståndpunkt att naturen befinner sig i ständig omvandling? Alla vet hur det ligger till med den saken i tv-programmen (liksom i den svenska förskolan).

Den amerikanske sociologiprofessorn Steven Lukes analys är betydelsefull i det här sammanhanget. Lukes konstaterade (se

boken "Power: A radical view", 1974) att det som mest observeras är diskussionen i de frågor som finns på den politiska dagordningen (maktens första dimension). Men lika viktiga är "icke-frågorna", vilka problem som definierats bort från politisk handling – makten över dagordningen. Lukes bidrag var att lägga till en "maktens tredje dimension", nämligen "makten över tanken". Genom vilka paradigm och ideologiska fönster beskrivs verkligheten? Detta har den mest djupgående inverkan, då det styr hela utsikten.

Problemet med journalistiken (inte bara den svenska) är att mediemiljön – som borde präglas av intellektuell reflexion – är så förbluffande naiv rörande valen av perspektiv. Man ser inte sitt paradigm som ett val utan som självklart, som en normalitet som rentav får beteckningen "objektiv". Detta är min erfarenhet från många år med nyhetsredaktioner och nyhetsledningar.

Vad som är den självskrivna, rätt oreflekterade, normaliteten i nyhetspeglingen i ett land är svårt att iakttä inifrån. Tydligast ser man den de första dagarna efter att ha varit borta från Sverige en längre tid. Men då blir mönstret klart. I denna "normala" nyhetsbeskrivning är nästan alla "drabbade" eller "kränkta" – något som indirekt också säger att de är "svaga". Bidrag för allt och alla är en "rättighet" – nu senast att alla ska få statligt betalda glasögon – och den som tvekar är "socialt orättfärdig".

Myndigheter som använder sin fulla makt i förhållande till företag och entreprenörer har alltid rätt; ingenstans är tron på statliga myndigheter så stark som i Sverige.

I normaltolkningen av verkligheten ingår vidare att världen är på väg att gå under och att inget bensinpris kan vara för högt. Problemen med den omfattande flyktinginvandringen från ett land som Somalia, med närmast permanent arbetslöshet som följd, får inte diskuteras – annat än definierat som brister i "integrationspolitiken" här hemma. Fördelning är allt, vad man behöver göra för tillväxt och entreprenörskap för framtiden ointressant. Sköterskeelever som begär mer betalt än de som har många år i yrket kämpar per definition den goda kampen. "Kapitalism" är ont och vinst fult. Amerika är konstigt.

Observera att jag här inte talar om partier, som har rätt till sin ideologi, utan om journalister som gör anspråk på att vara neutrala.

Granskningar utifrån motsatta perspektiv förekommer nästan inte, till exempel rörande rimligheten av de enorma el- och bensinskatter som belastar detta avlånga land i nord. Valet av perspektiv sker inte medvetet och öppet utan tyst och implicit. Alla som inte delar det definieras ut, såsom icke tillhörande normaliteten. Liksom Japan är Sverige ett konsensusland, där även små signaler om att ligga utanför räjongen för acceptabla åsikter bär sociala konsekvenser.

En viss vridning i partitillhörighet hos journalister kunde nog balanseras med professionalism. Men avsaknaden av reflexion kring valen av paradigm gör att de ideologiska verklighetstolkningarna får fullt genomslag. Därför har det intresse att få veta, via Kent Asp, vilka de är.

Genom vilka paradigm och ideologiska fönster beskrivs verkligheten? Detta har den mest djupgående inverkan, då det styr hela utsikten.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt